

Sygn. akt VU 1982/14

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 10 czerwca 2014 roku

Sąd Okręgowy – V Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Legnicy

w składzie:

Przewodniczący: SSO Krzysztof Główczyński

Protokolant: Magdalena Pańków

po rozpoznaniu w dniu 10 czerwca 2014 roku w Legnicy

sprawy z wniosku H. G.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L.

o emeryturę

na skutek odwołania H. G.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L.

z dnia 13 marca 2014 roku

znak (...)

oddala odwołanie.

Sygn. akt VU 1982/14

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 13 marca 2014 r. znak (...) Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L. odmówił H. G. prawa do emerytury z tytułu wykonywania pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze. W uzasadnieniu decyzji organ rentowy wskazał, że wnioskodawca nie spełnia warunków niezbędnych do przyznania na jego rzecz prawa do emerytury w obniżonym wieku emerytalnym określonych w art. 184 ust. 1 w zw. z art. 32 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, bowiem na dzień 1 stycznia 1999 r. wykazał zaledwie rok, miesiąc i 2 dni pracy, o której mowa § 4 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze. Podał, że uwzględnieniu do stażu pracy w warunkach szczególnych nie podlegał okres zatrudnienia H. G.:

- od 1 września 1987 r. do 31 sierpnia 1991 r., od 1 października 1991 r. do 31 grudnia 1991 r. oraz od 1 września 1992 r. do 31 sierpnia 1994 r. w Zespole Szkół im. (...) w G., gdyż z treści świadectwa pracy z dnia 3 lipca 2007 r. wynikało, że wnioskodawca nie wykonywał pracy w charakterze nauczyciela nauki zawodu stale i w pełnym wymiarze czasu pracy;

- od 1 września 1994 r. do 31 sierpnia 1995 r. w Zespole Szkół (...) w G. z uwagi na brak informacji, czy ubezpieczony pozostawał w stanie nieczynnym, korzystał z urlopu dla poratowania zdrowia, z urlopu na dalsze kształcenie lub z urlopu szkoleniowego.

Odwołanie od powyższej decyzji wniósł H. G. domagając się uwzględnienia do stażu pracy, o której mowa § 4 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze okresu zatrudnienia od 14 października 1977 r. do 31 sierpnia 1994 r. w Zespole Szkół (...) w G. na stanowisku instruktora praktycznej nauki zawodu.

W odpowiedzi na odwołanie Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L. wniósł o jego oddalenie, podtrzymując stanowisko wyrażone w zaskarżonej decyzji.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

H. G., urodzony w dniu (...), na dzień 1 stycznia 1999 r. udowodnił 26 lat, miesiąc i 3 dni okresów składkowych i nieskładkowych, a w tym rok, miesiąc i 2 dni pracy, o której mowa § 4 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze. Wnioskodawca nie jest członkiem otwartego funduszu emerytalnego.

/o k o l i c z n o ś c i b e z s p o r n e/

W okresie od 14 października 1977 r. do 31 sierpnia 1994 r. (16 lat, 10 miesięcy i 18 dni) H. G. był zatrudniony w Zespole Szkół (...) w G. (obecnie Zespół Szkół im. (...) w G.) działającej przy (...) S.A. Oddział (...)

W początkowym okresie zatrudnienia ubezpieczony pracował na stanowisku elektronika. Z dniem 1 maja 1982 r. wnioskodawcy powierzono obowiązki instruktora praktycznej nauki zawodu – elektronika, zaś od dnia 1 kwietnia 1983 r. elektronika - instruktora praktycznej nauki zawodu – elektronika.

W spornym okresie wnioskodawca zajmował się usuwaniem awarii, bieżącą konserwacją i wykonywaniem drobnych napraw aparatury elektrycznej i elektrotechnicznej (studio telewizyjne, pracownie elektryczne i elektroniczne, laboratorium językowe, radiowęzeł, aparaty filmowe, magnetofony, rzutniki pisma, epidiascopy), stanowiącej wyposażenie placówki.

W ramach powierzonych mu obowiązków, H. G. wykonywał również pracę dydaktyczno-wychowawczą polegającą na prowadzeniu zajęć teoretycznych i praktycznych (na terenie szkoły oraz (...)) dla uczniów Zespołu Szkół (...) w G..

D o w ó d : - zeznania świadka J. K.: 00:04:22-00:13:31;

- zeznania świadka J. S.: 00:13:31-00:24:40;

- w aktach osobowych: umowa o pracę, k. 19; pismo z dnia 13.05.1982r., k. 23; pismo z dnia 01.01.1983r., k. 26; pismo z dnia 01.10.1982r., k. 25; pismo z dnia 31.08.1986r., k. 32-33; pismo z dnia 31.08.1994r., k. 59; świadectwo pracy, k. 62; pismo z dnia 01.09.1977r., k. 17; pismo z dnia 01.04.1983r., k. 27.

W dniu 12 stycznia 2014 r. H. G. złożył wniosek o przyznanie prawa do emerytury z tytułu wykonywania pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze.

/o k o l i c z n o ś c i b e z s p o r n e/

Sąd zważył, co następuje:

Odwołanie H. G. nie zasługiwało na uwzględnienie.

Zgodnie z treścią art. 184 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2013 r., poz. 1440 j.t.), ubezpieczonym urodzonym po dniu 31 grudnia 1948 r. przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku przewidzianego w art. 32 wskazanej ustawy, jeżeli w dniu wejścia w życie ustawy osiągnęli okres zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymagany w przepisach dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury w wieku niższym niż 65 lat - dla mężczyzn oraz okres składkowy i

nieskładkowy, o którym mowa w art. 27 tj. 25 lat dla mężczyzn. Emerytura, o której mowa, przysługuje pod warunkiem nieprzystąpienia do otwartego funduszu emerytalnego albo złożenia wniosku o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym, za pośrednictwem Zakładu, na dochody budżetu państwa.

Zgodnie zaś z dyspozycją art. 32 ust. 1 ustawy emerytalnej, ubezpieczonym urodzonym przed dniem 1 stycznia 1949 r., będącym pracownikami, o których mowa w ust. 2-3, zatrudnionymi w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, przysługuje emerytura w wieku niższym niż określony w art. 27 pkt 1.

Wiek emerytalny, o którym mowa we wskazanym artykule, rodzaje prac lub stanowisk oraz warunki, na podstawie których osobom zatrudnionym w szczególnych warunkach przysługuje prawo do emerytury, ustala się na podstawie przepisów dotychczasowych, tj. rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. z 1983 r. Nr 8, poz. 43 z późn. zm.). Z dyspozycji § 4 ust. 1 tego rozporządzenia wynika, że pracownik, który wykonywał prace w szczególnych warunkach, wymienione w wykazie A, nabywa prawo do emerytury, jeżeli spełnia łącznie następujące warunki: osiągnął wiek emerytalny wynoszący 60 lat dla mężczyzn, ma okres zatrudnienia 25 lat, w tym co najmniej 15 lat pracy w szczególnych warunkach. Jednocześnie, z mocy § 15 rozporządzenia Rady Ministrów w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, nauczyciel, wychowawca lub inny pracownik pedagogiczny wykonujący pracę nauczycielską wymienioną w art. 1 pkt 1-7 ustawy z dnia 26 stycznia 1982 r. - Karta Nauczyciela (Dz. U. z 1982 r. Nr 3, poz. 19, Nr 25, poz. 287, Nr 31, poz. 214 i z 1983 r. Nr 5, poz. 33), określoną w tej ustawie jako praca zaliczona do I kategorii zatrudnienia, nabywa prawo do emerytury na zasadach określonych w § 4 i jest uważany za wykonującego prace w szczególnym charakterze.

Ponadto, zgodnie zaś z § 2 ust. 1 i 2 rozporządzenia okresami pracy uzasadniającymi prawo do świadczeń na zasadach określonych w rozporządzeniu są okresy, w których praca w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze jest wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku pracy.

Okresy, o których mowa powyżej, stwierdza zakład pracy, na podstawie posiadanej dokumentacji, w świadectwie wykonywania prac w szczególnych warunkach, wystawionym według wzoru stanowiącego załącznik do przepisów wydanych na podstawie § 1 ust. 2 rozporządzenia, lub w świadectwie pracy. Zgodnie z § 22 ust. 2 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 11 października 2011 r. w sprawie postępowania o świadczenia emerytalno – rentowe i zasad wypłaty tych świadczeń istnieje możliwość udowodnienia zeznaniami świadków okresu składkowego, od którego zależy prawo lub wysokość świadczenia w przypadku braku odmiennych regulacji ustawowych w tym przedmieciu. Dowód ten dopuszcza się pod warunkiem złożenia przez zainteresowanego oświadczenia w formie pisemnej lub ustnej do protokołu, że nie może on przedłożyć odpowiedniego dokumentu potwierdzającego ten okres.

Na gruncie niniejszej sprawy bezspornym było, że H. G. osiągnął wiek emerytalny, nie jest członkiem otwartego funduszu emerytalnego, zaś na dzień 1 stycznia 1999 r. udowodnił 26 lat, miesiąc i 3 dni okresów składkowych i nieskładkowych.

Kwestią sporną pomiędzy stronami niniejszego postępowania było natomiast ustalenie, czy wnioskodawca spełniał pozostałe warunki niezbędne do nabycia prawa do emerytury. Zakład Ubezpieczeń Społecznych wywodził bowiem, iż na dzień 1 stycznia 1999 r. ubezpieczony wykazał zaledwie rok, miesiąc i 2 dni pracy, o której mowa § 4 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. H. G. argumentował natomiast, iż uwzględnieniu do pracy w szczególnym charakterze podlegał okres jego zatrudnienia od 14 października 1977 r. do 31 sierpnia 1994 r. w Zespole Szkół (...) w G. na stanowisku instruktora praktycznej nauki zawodu.

Rozstrzygając spór jaki zaistniał na gruncie rozpoznawanej spraw w pierwszej kolejności należało rozstrzygnąć, czy praca wykonywana przez H. G. w okresie od 14 października 1977 r. do 31 sierpnia 1991 r. na stanowisku instruktora praktycznej nauki zawodu była pracą nauczycielską wymienioną w art. 1 pkt 1-7 ustawy z dnia 26 stycznia 1982 r. - Karta Nauczyciela (j.t.: Dz. U. z 2003 r. Nr 118, poz. 1112 ze zm.), umożliwiającą nabycie prawa do emerytury na zasadach określonych w § 4 rozporządzenia w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze. W ocenie Sądu powyższe wątpliwości rozstrzygnął Sąd

Najwyższy między innymi w wyroku z dnia 5 czerwca 1973 r. w sprawie o sygn. akt I PR 152/73 wskazując, że pracownik zakładu pracy, któremu powierzono obowiązki instruktora nauki zawodu, nie podlega karcie praw i obowiązków nauczyciela z dnia 27 kwietnia 1972 r. (Dz. U. Nr 16, poz. 114). W pisemnych motywach tego orzeczenia wyjaśniono, że w myśl art. 1 ust. 1 pkt 1 i art. 2 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 27 kwietnia 1972 r. jej regulacjom podlegali jedynie nauczyciele, wychowawcy i inni pracownicy pedagogiczni zatrudnieni w szkołach i placówkach wymienionych w art. 1 ust. 1 i pkt 4-6 na stanowiskach nauczycieli, wychowawców, nauczycieli dyplomowanych, wychowawców dyplomowanych i profesorów szkoły średniej, nie zaś instruktorzy praktycznej nauki zawodu. Sąd Najwyższy wskazał przy tym, że w świetle przepisów ustawy z dnia 15 lipca 1961 r. o rozwoju systemu oświaty i wychowania (Dz. U. Nr 32, poz. 160) oraz uchwały nr 394 Rady Ministrów z dnia 13 grudnia 1962 r. (M.P. Nr 88, poz. 412), wydanej na podstawie art. 12 ust. 2 i art. 19 tej ustawy, instruktorzy praktycznej nauki zawodu nie byli pracownikami pedagogicznymi. Według przepisów omawianej ustawy zakłady pracy, przy których istniały zasadnicze szkoły zawodowe nie były bowiem uprawnione do zawierania umów o pracę z osobami podlegającymi ustawie z dnia 27 kwietnia 1972 r. Natomiast w myśl uchwały nr 394 Rady Ministrów z dnia 13 grudnia 1962 r., instruktorzy praktycznej nauki zawodu zatrudniani byli przez zakłady pracy na warunkach określonych przez przepisy obowiązujące załogę danego zakładu pracy.

W ocenie Sądu, omówione powyżej orzeczenie zapadło w analogicznym stanie faktycznym jak w niniejszej sprawie. Treść dokumentów załączonych do akt osobowych H. G. w postaci zaświadczenia z dnia 8 stycznia 2014 r. oraz świadectwa pracy z dnia 1 września 1994 r. jednoznacznie wskazuje bowiem, że w okresie od 14 października 1977 r. do 31 sierpnia 1991 r. był on zatrudniony w (...) S.A. Oddział (...)", przy której funkcjonował Zespół Szkół (...) w G. (oddział tego zakładu) stanowiący miejsce pracy wnioskodawcy.

W kontekście możliwości zaliczenia okresu pracy instruktora praktycznej nauki zawodu do stażu pracy w szczególnym charakterze Sąd Najwyższy wypowiedział się również w wyroku z dnia 10 stycznia 2006 r. w sprawie I UK 129/05 konkludując, że okres pracy w charakterze instruktora praktycznej nauki zawodu może być uznany za okres pracy w szczególnym charakterze w rozumieniu art. 88 ustawy z dnia 26 stycznia 1982 r. - Karta Nauczyciela (j. t.: Dz. U. z 2003 r. Nr 118, poz. 1112 ze zm.) dopiero od dnia 1 września 1988 r., to jest od wejścia w życie rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 10 sierpnia 1988 r. w sprawie rozciągnięcia niektórych przepisów Karty Nauczyciela na instruktorów praktycznej nauki zawodu oraz na niektórych innych pracowników uspołecznionych zakładów pracy, prowadzących prace pedagogiczne i wychowawcze (Dz. U. Nr 34, poz. 261 ze zm.). W pisemnych motywach omawianego wyroku Sąd Najwyższy odniósł się do stanu prawnego obowiązującego zarówno pod rządami ustawy z dnia 27 kwietnia 1972 r. (gdy Karta praw i obowiązków nauczyciela nie obejmowała swą treścią instruktorów praktycznej nauki zawodu), jak i po jej uchyleniu. W tej ostatniej kwestii wyjaśnił, że także z chwilą wejścia w życie obecnej ustawy z dnia 26 stycznia 1982 r. - Karta Nauczyciela nie od razu miała ona zastosowanie do instruktorów praktycznej nauki zawodu. O ile bowiem w art. 5 zawierała ona delegację dla Ministra Oświaty i Wychowania, zgodnie z którą mógł on rozciągnąć przepisy ustawy lub niektóre jej postanowienia między innymi na pracowników uspołecznionych zakładów pracy pełniących funkcję instruktorów praktycznej nauki zawodu, dla których praca dydaktyczna i wychowawcza stanowiła podstawowe zajęcie, to dopiero w dniu 10 sierpnia 1988 r., z mocą obowiązującą od dnia 1 września 1988 r., wydano rozporządzenie w sprawie rozciągnięcia niektórych przepisów Karty Nauczyciela na instruktorów praktycznej nauki zawodu oraz na niektórych innych pracowników uspołecznionych zakładów pracy, prowadzących prace pedagogiczne i wychowawcze (Dz. U. Nr 34, poz. 261), zgodnie z którym pracownicy pełniący funkcje instruktorów praktycznej nauki zawodu zostali objęci przepisami Karty Nauczyciela, między innymi w zakresie uprawnień emerytalnych.

Podkreślenia wymaga ponadto, że zgodnie z przepisem art. 88 ust. 1 i art. 86 w związku z art. 91b ust. 2a Karty Nauczyciela praca instruktora praktycznej nauki zawodu jest równoważna z pracą nauczyciela (to jest w szczególnym charakterze zaliczanym do stażu do nauczycielskiej emerytury) tylko w okresie, gdy ustawa ta w zakresie tego uprawnienia została na nich rozciągnięta. Skoro więc instruktorzy praktycznej nauki zawodu niezatrudniani przez szkoły jako nauczyciele nie podlegali ustawie z dnia 27 kwietnia 1972 r. - Karta praw i obowiązków nauczyciela, a do dnia 1 września 1988 r. ustawie z dnia 26 stycznia 1982 r. - Karta Nauczyciela, to okresy ich pracy przypadające przed 31 sierpnia 1988 r. nie są okresami pracy w szczególnym charakterze.

W konsekwencji, w niniejszej sprawie jako okres pracy w szczególnym charakterze rozpatrywany mógł być jedynie okres zatrudnienia H. G. w Zespole Szkół (...) od 1 września 1988 r. do 31 sierpnia 1994 r. w wymiarze 4 lat, który jest jednak krótszy niż wskazany w § 4 w zw. z § 15 rozporządzenia w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze.

Abstrahując od powyższego należy wskazać, że tylko okresy wykonywania zatrudnienia w pełnym wymiarze czasu pracy kreują i wypełniają weryfikowalne kryterium uznania pracy o cechach znacznej szkodliwości dla zdrowia lub znacznego stopnia uciążliwości, lub wymagającej wysokiej sprawności psychofizycznej ze względu na bezpieczeństwo własne lub otoczenia. Taki sam warunek odnosi się do wymagania stałego wykonywania takich prac, co oznacza, że krótsze dobowo (nie w pełnym wymiarze obowiązującego czasu pracy na danym stanowisku), a nie stałe świadczenie pracy wyklucza dopuszczalność uznania pracy za świadczoną w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wskutek niespełnienia warunku stałej znacznej szkodliwości dla zdrowia lub stałego znacznego stopnia uciążliwości wykonywanego zatrudnienia.

Tymczasem z treści dokumentów załączonych do akt osobowych wnioskodawcy w postaci angaży, pisma z dnia 1 października 1982 r. oraz pisma z dnia 1 lipca 1984 r. wynikało, że w okresie od 1 września 1988 r. do 31 sierpnia 1994 r. H. G. łączył obowiązki instruktora praktycznej nauki zawodu z obowiązkami konserwatora i elektronika. Powyższe potwierdzili przesłuchani w sprawie J. K. i J. S., którzy zeznali, że jakkolwiek w spornym okresie wnioskodawca zajmował się prowadzeniem zajęć praktycznych i teoretycznych dla uczniów Zespołu Szkół (...), to jednak do jego obowiązków należało również usuwanie awarii, bieżąca konserwacja i wykonywanie drobnych napraw aparatury elektrycznej i elektrotechnicznej (studio telewizyjne, pracownie elektryczne i elektroniczne, laboratorium językowe, radiowęzeł, aparaty filmowe, magnetofony, rzutniki pisma, epidiascopy).

Z powyższego wynika, że czynności związane z usuwaniem awarii, bieżącą konserwacją i wykonywaniem drobnych napraw aparatury elektrycznej i elektrotechnicznej stanowiły istotną część obowiązków wnioskodawcy. Tym samym wykluczały one możliwość uznania pracy wykonywanej przez ubezpieczonego w spornym okresie za świadczoną w pełnym wymiarze czasu pracy.

W konsekwencji powyższego Sąd doszedł do przekonania, że H. G. nie wykazał, że legitymuje się stażem pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze w wymiarze 15 lat.

Mając powyższe na uwadze Sąd, na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. oddalił pozbawione uzasadnionych podstaw odwołanie.